

Förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2026

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Dokumentbeteckning

COM(2025)458

Celexnummer 52025PC0458

Förslag till RÅDETS FÖRORDNING om fastställande av fiskemöjligheterna för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön för 2026 och om ändring av förordning (EU) 2025/202 vad gäller vissa fiskemöjligheter i andra vatten.

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 26 augusti 2025 ett förslag till reglering av fiskemöjligheter för 2026 för vissa fiskbestånd och grupper av fiskbestånd i Östersjön och i vissa andra vatten. Fastställande och fördelning av fiskemöjligheter i Östersjön görs genom att fastställa maximal tillåten fångst (TAC) och kvoter samt därtill knutna villkor.

Kommissionens förslag reglerar i Östersjön arterna torsk, sill/strömming, skarpsill, lax och rödspätta. Förslaget avser TAC i två förvaltningsområden för torsk, fyra förvaltningsområden för sill/strömming, två förvaltningsområden för lax, samt ett förvaltningsområde som omfattar hela Östersjön för skarpsill respektive rödspätta. Utanför Östersjön avser kommissionens förslag vitlinglyra.

Därtill innehåller kommissionens förslag även lekfredningsperioder för torsk, sill/strömming och skarpsill samt fortsatta begränsningar för fritidsfiske på torsk och lax i Östersjön under 2026. I syfte att komma till rätta med den felrapportering av lax (som öring) som tidigare år framgått av Internationella havsforskningsrådets (ICES) vetenskapliga råd föreslår kommissionen också ett fortsatt förbud mot att fiska öring utanför fyra nautiska mil.

Med anledning av den allvarliga miljösituationen i Östersjön, anser regeringen utifrån målsättningen om att återuppbygga bestånden, att Sverige bör verka för restriktivt satta fiskemöjligheter i Östersjön samt att ytterligare bevarandeåtgärder bör övervägas för flera av bestånden. Regeringen anser samtidigt att det är angeläget att en överenskommelse om fiskemöjligheter inkluderar lösningar för kustnära fiske och det fiske som sker för humankonsumtion och som säkerställer tillgång till råvara till lokala beredningsföretag. Detta i syfte att bidra till livskraftigt kustfiske och beredningsföretag som bidrar till livsmedelsproduktion och livsmedelsberedskap i Sverige. Regeringen anser även att det är angeläget att en överenskommelse inte oproportionerligt drabbar det svenska fritidsfisket och därtill knutna turistföretag/näringar negativt.

Regeringen ser således positivt på att kommissionen förslag präglas av försiktighet utifrån behovet av återhämtning för flera bestånd. Regeringen anser dock att Sverige bör verka för att anpassa förslaget i vissa delar i syfte att mildra de socioekonomiska negativa effekterna på det svenska kustnära fisket och fiske för humankonsumtion samt lokala beredningsföretag. Regeringen anser även att Sverige bör verka för att justera förslaget något vad gäller reglering av fritidsfiske.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionen lämnar årligen förslag om fiskemöjligheter i Östersjön för nästkommande år. Kommissionen definierade i sitt årliga meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens genomförande de grundläggande principer som kommissionen avser utgå ifrån när den presenterar förslag om fiskemöjligheter genom fastställande av maximal tillåten fångst (TAC) och kvoter för 2026. Meddelandet diskuterades vid Jordbruks- och fiskerådet i juni 2025.

Den 26 augusti 2025 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om fastställande av fiskemöjligheter i Östersjön för 2026 samt vissa fiskemöjligheter i vatten utanför Östersjön.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens förslag för 2026 reglerar i Östersjön arterna torsk, sill/strömming, skarpsill, lax, rödspätta och i viss mån öring samt vitlinglyra i Nordsjön. Kommissionen har angett att förslaget till TAC och kvoter för 2026 i Östersjön överensstämmer med målen och principerna i den gemensamma fiskeripolitiken, inklusive målet om bestandsstorlek över den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY) samt med den fleråriga Östersjöplanen för torsk, sill/strömming och skarpsill i Östersjön.

Kommissionens förslag avser TAC för de två förvaltningsområdena för torsk, TAC för de fyra förvaltningsområdena för sill/strömming, TAC för de två förvaltningsområdena för lax samt TAC för skarpsill och rödspätta i hela Östersjön under 2026. Kommissionen har föreslagit att TAC-nivåerna för lax och rödspätta i hela Östersjön samt sill i Rigabukten fastställs i linje med MSY, medan TAC-nivåerna för strömming i centrala Östersjön och i Bottniska viken samt skarpsill fastställs till nivåer under MSY. Förslaget avser även TAC för vitlinglyra i Nordsjön för perioden 1 november 2025 till 31 oktober 2026. Fiskemöjligheter för vitlinglyra beslutas av EU gemensamt med Storbritannien.

Utöver dessa TACer innebär kommissionens förslag ett förbud mot riktat fiske av östlig och västlig torsk och sill i västra Östersjön (väster om Bornholm) och att endast oundvikliga bifångster är tillåtna av dessa bestånd. Storleken på dessa bifångst-TACer föreslås minskas avsevärt. Kommissionens föreslagna minskningar av bifångst-TAC för östlig och västlig torsk och sill i västra Östersjön analyseras för närvarande avseende om minskningarna har begränsande effekt på fisket efter andra arter genom att inte täcka de faktiska oundvikliga bifångster som behövs för att fisket efter andra arter ska kunde fortgå i det berörda området. Det vill säga analys vad gäller om de föreslagna nivåerna på bifångst-TAC:erna riskerar leda till oproportionerliga negativa socioekonomiska effekter för såväl kustfisket som fiskberedningsföretag och kustsamhällen. Samtidigt analyseras i vilken utsträckning den föreslagna minskningen skulle påverka återhämtningen av beståndet.

Det undantag som sedan 2022 medgett ett småskaligt sillfiske i västra Östersjön med passiva redskap finns inte med i kommissionen förslag för 2026. Storleken på bifångstknoten av sill för 2026 föreslås också halveras jämfört med 2025. Ett slopat undantag kommer att få direkt negativa effekter för svenskt kustnära fiske och det fiske som sker för humankonsumtion, men vidare analys av

effekternas omfattning för det småskaliga kustnära fisket som hittills skett i Öresund och vid Skånes södra kust med stöd av undantaget i västra Östersjön behöver ske. Effekten av det begränsade undantag för småskaligt riktat fiske med passiva redskap inom den kvot som funnits på plats sedan 2022 bedöms vara marginell för återhämtningen av beståndet av västlig sill mot bakgrund av att en majoritet av västlig sill tas som bifångst i riktat fiske efter andra arter i Nordsjön.

Utöver förslag till TAC innebär kommissionens förslag också förslag om korrigerande skyddsåtgärder som är funktionellt knutna till fiskemöjligheterna; lekfredningsperioder för torsk, sill/strömming och skarpsill samt att fritidsfisket på torsk och lax fortsätter att begränsas på EU-nivå under 2025.

Lekfredningsperioderna för torsk, sill/strömming och skarpsill analyseras avseende om utformningen av dessa regleringar har negativa socioekonomiska effekter för det svenska kustnära fisket samt för de svenska beredningsföretag som är beroende av råvara från dessa fisken och därmed sysselsättningen i svenska kustsamhällen.

Kommissionen föreslår också att förlänga förbudet mot att fiska öring utanför fyra nautiska mil som infördes 2019 för att komma till rätta med den felrapportering av lax (som öring) vilket det Internationella havsforskningsrådet (ICES) tidigare lyft fram.

Kommissionen föreslår att ett fortsatt hållbart fiske på de starka laxbestånden i norra Östersjön ska medges, samtidigt som skyddet för svaga laxbestånd vidhålls. Detta genom att endast tillåta ett riktat kustnära laxfiske i norra Östersjön under sommaren, medan riktat fiske i södra Östersjön, där de flesta svaga laxälvar finns, är förbjudet. Även fritidsfiske på lax föreslås fortsätta att regleras på EU-nivå under 2025. Kommissionen föreslår att fritidsfisket ska förbjudas i de områden där yrkesfiske efter lax är förbjudet och även omfatta odlad lax. Förslaget avseende fritidsfisket av lax innebär en skärpning jämfört med den reglering som gällt under 2025, då det under 2025 funnits en begränsad möjlighet att nyttja odlad lax som resurs i fritidsfisket. Denna inskärpning förväntas ge negativa socioekonomiska effekter för fritidsfisketurismen som i nuläget kan bedriva ett fiske efter odlad lax i Östersjön under befintlig reglering.

ICES pekar på att negativ påverkan från annan mänsklig aktivitet påverkar beståndssituationen för sill/strömming, rödspätta och torsk. Särskilt för torskbestånden lyfts påverkan från miljön som övergödning vilket leder till syrebrist, och ekosystemeffekter av syrebrist samt parasiter och predation från ökade sälbestånd. De senaste åren har dessa fiskerioberoende aktiviteter lyfts fram som en mycket större negativ påverkan än fiskets påverkan. En snabb återhämtning av torskbestånden och den västliga sillen kan därmed inte förväntas. Vad gäller återhämtningen av det östra torskbeståndet har Ryska Federationen fortsatt att medge riktat torskfiske under hela den tid som EU förbjudit riktat torskfiske på östra torskbeståndet. Vad gäller återhämtning av det centrala sill/strömmingsbeståndet och skarpsill har Ryska Federationen medgett ett fortsatt högt fisketryck under den tid som EU begränsat sitt fisketryck.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Europeiska unionens gemensamma fiskeripolitik är ett fullständigt harmoniserat politikområde.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Förslaget har inga budgetära konsekvenser för statsbudgeten. Förslaget bedöms inte heller få några ekonomiska följder för Europeiska unionens budget. Kommissionen har inte presenterat någon uttrycklig jämfällhetsanalys av förslaget. En analys av de samhällsekonomiska konsekvenserna av kommissionens förslag har redovisats i samband med redovisningen av förslagets innehåll.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens övergripande målsättning är att förvaltningsåtgärder ska beslutas i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer. När det gäller fiskemöjligheter anser regeringen således att det är angeläget att nå målen om bestandsstorlek över den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY), att den gemensamma fiskeripolitikens mål om landningsskyldighet möjliggörs, att den vetenskapliga rådgivningen, ekosystemansatsen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten och att den fleråriga

Östersjöplanen för torsk, sill/strömming och skarpsill ska tillämpas för de bestånd som omfattas av planen.

Regeringen stödjer kompletterande åtgärder (inkl. lekfredningsperioder) som är i linje med den fleråriga planen för Östersjön. Regeringen anser att sådana åtgärder ska vara ändamålsenliga, grundas på vetenskapliga råd och inte oproportionerligt drabba det svenska kustnära fisket eller fiske för humankonsumtion negativt. Detta i syfte att åtgärderna ska bidra till återhämtade fiskbestånd samtidigt som detta fiskets konkurrenskraft värnas och förblir livskraftigt. Det kustnära fisket har oftast begränsad möjlighet att anpassa sitt fiske eller förflytta sig varför särskild hänsyn i förvaltningen är nödvändig. Ett förlorat kustfiske, och infrastrukturen som är knuten till detta, är svårt att återetablera. Det kustnära yrkesfisket och fiske för humankonsumtion är viktigt för en levande landsbygd och för en lokal livsmedelsproduktion och livsmedelsberedskap.

Mot denna bakgrund, och med anledning av den allvarliga miljösituationen i Östersjön, anser regeringen, ut ifrån målsättningen om att återuppbygga bestånden, att Sverige bör verka för restriktivt satta fiskemöjligheter i Östersjön samt att ytterligare bevarandeåtgärder bör övervägas för flera av bestånden. Regeringen anser därmed att Sverige kan acceptera mycket omfattande begränsningar av fisket, samt att förslagen från kommissionen hade kunnat gå längre. Regeringen anser samtidigt att det är angeläget att en överenskommelse om fiskemöjligheter inkluderar lösningar för kustnära fiske och det fiske som sker för humankonsumtion och som säkerställer tillgång till råvara till lokala beredningsföretag. Detta i syfte att bidra till livskraftigt kustfiske och beredningsföretag som bidrar till livsmedelsproduktion och livsmedelsberedskap i Sverige. Regeringen anser även att det är angeläget att en överenskommelse inte oproportionerligt drabbar det svenska fritidsfisket och därtill knutna turistföretag/näringar negativt.

Återhämtningen har gått långsamt. ICES pekar på att Östersjöns miljötillstånd påverkar beståndens återhämtningsförmåga negativt och att åtgärder som är begränsade till fiskets påverkan inte kommer att vara tillräckliga för att återhämta alla bestånden i Östersjön. Samtidigt anser regeringen när det gäller fiskemöjligheter i Östersjön att det är angeläget att i framtida förhandlingar nå målen om beståndsstorlekar som överstiger den nivå som kan ge maximal hållbar avkastning (MSY).

Regeringen ser således positivt på att kommissionen förslag präglas av försiktighet utifrån behovet av återhämtning för flera bestånd. Regeringen avser dock verka för att anpassa förslaget i vissa delar i syfte att mildra de socioekonomiska negativa effekterna på det svenska kustnära fisket och fiske för humankonsumtion samt lokala beredningsföretag. Regeringen avser även verka för att justera förslaget något när det gäller reglering av fritidsfiske.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaterna har lämnat preliminära synpunkter på kommissionens förslag både i det regionala forumet för Östersjön, Baltfish, samt i rådets förberedande organ. Medlemsstater har framfört preliminära önskemål om avsevärd högre fångstnivåer för de flesta av bestånden som kan medges inom de ramar som ställs i den gemensamma fiskeripolitiken och i Östersjöplanen och ifrågasätter därmed kommissionens förslag om lägre fångstnivåer. Dessa länder understryker vikten av att socio-ekonomiska effekter beaktas och att oproportionerliga negativa effekter begränsas.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionerna har inte yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats. Regeringen har dock berett yrkesfiskets organisationer, Fiskbranschens riksförbund, företrädare för berörda fiskberedningsföretag, Sportfiskarna, företrädare för turboatsnäringen, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden, Baltic Waters 2030, Coalition Clean Baltic, Stiftelsen för Östersjöläxälvar i samverkan, Östersjöuppropet samt Fiskesekretariatet möjlighet att vid samrådsmöten under augusti och september 2025 yttra sig om fastställande av nästa års fiskemöjligheter. Berörda länsstyrelser bereddes i början av september 2025 möjlighet att yttra sig genom Havs- och vattenmyndigheten.

De flesta intressenter delar kommissionens inställning om att restriktiva TACer behövs, dock fanns variation vad gäller hur restriktiva. Flera underströk behovet av att säkerställa att utformningen av föreslagna lekstängningar grundas på bästa tillgängliga vetenskapliga råd, samt att befintliga lekstängningar utvärderas i syfte att avgöra om åtgärderna är effektiva för att skydda lek och

bidra till återhämtning av bestånden. Vissa förespråkade mer omfattande lekstängningar än de som föreslagits av kommissionen. Vissa ansåg att det bör göras anpassningar av kommissionens förslag för att bättre möjliggöra det småskaliga kustfisket och fisket som bedrivs till humankonsumtion och som levererar fisk till svensk beredningsindustri. Vad gäller förslaget om att förbjuda allt fritidsfiske av lax söder om Åland önskade vissa intressenter att behålla den reglering som funnits sedan flera år och som innebär att en odlad lax per person och dag får fiskas.

Den rådgivande nämnden för Östersjön (BSAC) har lämnat synpunkter direkt till kommissionen. BSAC har också direkt till Baltfish och Östersjöns medlemsländer lämnat specifika synpunkter om fiskemöjligheterna i Östersjön, och bland annat framhållit de negativa effekterna kommissionens förslag bedöms ha för fiskenäringarna och de beredningsföretag som är beroende av råvara från fiske i Östersjön. BSAC framhåller även vikten av ett holistiskt angreppssätt i syfte att utöver fiskreglering även åstadkomma förbättringar i Östersjöns ekosystem.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 43.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslut fattas av rådet med kvalificerad majoritet på förslag av kommissionen.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Kommissionen anger att förslaget omfattas av unionens exklusiva befogenhet i enlighet med artikel 3.1 d i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Subsidiaritetsprincipen är därför inte tillämplig. Kommissionen anger vidare att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen. Regeringen delar kommissionens bedömning.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag till förordning kommer att diskuteras i det regionala forumet för Östersjön, Baltfish, samt i rådet under september och oktober 2025

med målsättningen att rådet ska nå en politisk överenskommelse vid Jordbruks- och fiskerådet den 27–28 oktober 2025.

4.2 Fackuttryck och termer

TAC: Total Allowable Catch; Maximal tillåten fångst

Kvot: Kvoten är den del av TAC som en medlemsstat tilldelats enligt en fast fördelningsnyckel